

REDACȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor.

pe 1/2 an 10 "

pe 1/4 an 5 "

pe 1 lună 2 "

Vrîi de Duminecă pe an

4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima

dată 14 bani; a doua oară

12 bani; a treia oară 8 b

de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și

inserțiunile sunt a se plăti

înainte în Arad.

Scrisorile nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Din România.

București, 12 Iulie n.

Pentru partidele politice dela noi aceste din urmă zile au avut un interes deosebit. Conservatorii grupați în jurul d-lui Carp, fost prim-ministru în ultimul guvern conservator, au ținut adoca la Teatrul Liric de aici un congres, la care au participat și aderenți (delegați) de prin provincie.

Cum nu era o adunare pentru obște, ci prilej de sfătuire a fruntașilor, de sine se înțelege că la congres n'a participat „lume imensă” cum s'ar zice în stil ziaristic. S'au strîns însă toți capi îndreptarea partidului o așteaptă dela dl Carp, toți capi cred că acest bărbat de stat va fi chemat să aduca înca mari servicii statului român.

Ear discuțiunile n'au fost vorbiri obișnuite pela întruniri ca la „Dacia”, unde se tună și se fulgeră de regula în contra „guvernului trădător”, ca și pentru oratorii dela tribuna numitei sale toate guvernele sunt „trădătoare”, ei s'a discutat, așa zicând, în chip academic, atât asupra situațiunii partidului conservator, cât și a stării regatului.

Se înțelege, că n'au lipsit însă nici notele personale. Ceea-ce și era de așteptat, căci înainte de congres presa celor două fracțiuni conservatoare se încălțase rău. Conservatorii din jurul domnilor Cantacuzino și Take Ionescu le discuta celor din jurul domnilor Carp și Nicu Filipescu până și dreptul de a vorbi în numele partidului conservator. Cei dintâi se pronunțau prin „Conservatorul” și se provocau la numărul mare de aderenți ce au încrișii în registrele cluburilor (din capitală și din provincie); ceștia-lăși răspundeau prin „Epoca”, invocând

cultura și talentul fruntașilor cari conduc gruparea lor.

S'a resimțit și în congres această stare de iritațiune sufletească pentru-că însuși dl Carp, bărbat de altfel cumpanit, a rostit la adresa d-lui Take Ionescu acușățiunii nu se poate mai grave, zicând într'altel:

„Poți să fi venal și să te ridici sus, pentru-că n'ai ajuns direct în conflict cu codul penal; poți să te faci apărătorul tuturor testamentelor false și să te amesteci în toate afacerile a la Humbert-Crawford: nu prin această se face educația unui popor!”

Conservatorii de sub șefia d-lui Cantacuzino au ținut în același timp și dinși întruniri pe culori (suburbii), proclamând lupta nu numai în vederea alegerilor comunale cari se vor face la toamna, dar și pentru a zadărnici ori-ce aderență a alegătorilor în jurul d-lui Carp. Dl Take Ionescu a zis cu acest prilej:

„Așa de jos a cazut dl Petre Carp în Teatrul Maicau, în cât nu știu ce este mai mare: onoarea de-a nu fi cu dînsul ori rușinea de-a fi fost alături cu el”....

A mai zis apoi:

„În sfîrșit, s'a rupt pentru vecie ori-ce punță de-a-se mai găsi alături coriferii dela teatrul Maicau cu fruntașii partidului conservator.

„Zilele din trecut ale partidului conservator, în cari la rău sau la bine ne-am găsit alături cu dînsii, au murit!”

Ear pe dl Filipescu l-a executat astfel:

„Dl N. Filipescu a declarat lupta contra agenților electorali. Și mă miră, căci eu îl credeam pe dl Filipescu un desăvîrșit agent electoral și nu l'am considerat nici odată bărbat de Stat. Și ocupațiunea de agent

electoral este onorabilă, dacă o exercează cine-va desinteresat”.

Lupta, după cum rezultă și din aceste șire, este aprigă. Cele două grupări conservatoare și-au jurat moarte. Cel puțin șefii așa s'au rostit.

Cu toate acestea lucrurile nu trebuie luate de tot tragic. Când interesul țării va cere, barbații învrajiți în așa mod cumplit, vor uita ear necazul și vor lupta împreună, după cum s'a întâmplat aceasta, deși au mai fost certați, poate tot așa de tare.

Cine cunoaște moravurile noastre politice nici nu se îndoiește de aceasta.

Rezultatul certelor de acum drept urmare imediată va avea ca ambele grupări vor ieși batute la alegerile comunale ce se vor face la toamna. Cu o așa opoziție, un guvern țare, ca cel al partidului național liberal condus de dl Sturdza, nu va avea de luptat tocmai mult.

Pactul. Din Viena se anunță: În ministerul de interne s'au început eri desbaterele chestiunilor de epizootie, chestiuni cât se poate de gingașe și complicate ale pactului. La desbatere au participat reprezentanții ambelor guverne.

Desmîțire. Am anunțat și noi, luând știrea din ziarele din Budapesta, că Kállay, ministrul comun de finanțe și guvernator al Bosniei și Herțegovinei își va da cât mai curînd dimisia.

Față de această știre a ziarelor, în semioficiosul „Bud. Tud.” a apărut ieri următorul comunicat:

„Știrile răspîndite, fără îndoială, cu tendințe bine pricepute, despre apropiata dimisie a ministrului comun de finanțe Kállay, care de present petrece în vilegiatură în Wildugenben, la locurile competente se desmîțe în modul cel mai hotărît”.

„OLD MAN.”

Pan' aci Gladstone era „old man”-ul Angliei. Azi „old man” e Salisbury. El e onorat cu acest epitet, semn estera al recunoștinței unui puternic popor, exprimat în aceste două cuvinte.

Ministrul-president Salisbury, se retrage de pe câmpul politicii active și în conștiința datoriei bine implinite, încredințarea conducerea politică intimului său prieten, Balfour primului lord al tesaurului.

Salisbury a fost unul din acei barbați mari ai poporului englez, cari vieța lor toată și au pus-o în serviciul unei idei. Recunoștința poporului său li va rezerva desigur loc în Panteonul ce se va construi ilustrațiilor poporului englez, unul Palmerston, Disraeli, Gladstone, etc.

Întorcînd în sine două calități: conștiința, însușire proprie raselor sale și idealismul școlii politice franceze, el a desăvîrșit o muncă neobosită pentru politica de mare putere continentală a Angliei. Fost în șase rânduri ministru, el a pătruns în chiar fondul misiunii politice a țării sale în marea concurență a popoarelor moderne.

După retragerea lui Gladstone, singur Salisbury era omul, care intruna în sine domniile și ambițiile politice ale poporului englez. A așezat bazele, a creat și înălțat mărețul edificiu al politicii coloniale a Angliei și cănd unul din cei mai devotați săi ai ei, curajosul misionar lordul Kitchener, se reîntoarșe în mijlocul bucuriilor generale, ca stindardul țării încărcat de o nouă glorie, lordul Salisbury, dăndu-se la o parte de șgomotul serbărilor, dar mulțumit de rezultatele politice cărora dînsul li-a dat directiva, li a înlocuit cales, își da demisia.

Anglia îi dărează lui Salisbury eternă recunoștință. Deși sunt rare cazurile, cari povătesc despre o recunoștință a popoarelor față de marii lor fiți, căci doar tocmai în politică succesele pot fi atât de discutabile, totuși se poate crede că marelui conducător al uniuniiților, va primi în vreo formă oare-care tributul recunoștinței poporului englez. Dar l-a primit și pîn'acum. Poporul englez s'a însuflețit, entuziasmat pentru politica lui Salisbury, bani și sânge a cheltuit pentru idealurile sale, dovăduindu-l că și înțelege și îi urmează pe noul „great old man”, pe „înțeleptul patriei” totdeauna engleze.

Salisbury a angajat Anglia în diferitele întreprinderi ale politicii internaționale și ca aderent al lui Beaconsfield a inaugurat

PETRU CAZACUL.

DE IOSIF POPESCU.

III.

Petru.

(Urmare).

— „Vezi, sărmanul meu amic, așa nu mai poate merge. Îmbetrânind, voința sufletească mi-se slăbește, și mă tem ca nu cum-va într'un moment puterile să mă părăsească și să mă facă a-mi călca decisiunea. Duceți-vă de aici; ia depositul, de care și-am vorbit acum trei ani, și depărtează-te fără a-mi spune unde mergi. Pe îngrijitoarea aceasta depărtează-o, ca să nu ajungă a descoperi secretul nașterii copilului. Dute și îngrijește de el, desvôlta-i calitățile și fă-l un om modest și fericit.”

Zicînd acestea, Doamna Roxandra îmi întinse mâna de adio, ear eu mă depărtaî adînc impresionat de cele petrecute.

După ce luai depositul amintit și congediai pe îngrijitoare, ne îndreptărăm înspre Turcia.

Abia trecuseră două luni dela cele istorisite, când ajunse știrea până la mine, că Doamna Roxandra, mistuită de o supărare ascunsă, își dase sufletul. Toată țeara jeli pe acea mare femeie, care fu îngropată în mănăstire la Slatina, zidită de Alexandru-vodă. Tot de-odată se vorbea, că ea ar fi avut încă un fiu afară de Bog-

dan, dar că l'ar fi ținut ascuns și exilat din motive necunoscute. Aceste știri au fost răspîndite de fosta ta doică; ea credea că va fi răplătită de fratele tîu Bogdan, istorisindu-i scena întrevederii tale cu Doamna Roxandra. Bogdan, în bunătațea inimii sale tinere, crezu că și-s'a făcut nedreptate și trimise oamenii sub conducerea acelei femei ca să te caute. Așadar noi nu mai eram siguri. De aceea rătăcirăm din țeară, în țeară, până ni-se perdu urma cu totul, ear Bogdan înceta cu cercetările sale.

De altcum domnia lui nu ținu mult. Inimicîi sîi întăritați de ușurința, cu care părăsi teribile țării pentru a-și petrece cu sfetnicîi leși, intrigară la Poartă pentru a influența mazilirea lui Bogdan, și aduseră pe Ion-vodă armeanul cu armată turcească. Inzadar încercă Bogdan să reziste; trupele nu putură fi adunate în grabă, și el trebui să se retragă în Polonia. De aci mai făcu o încercare de a-și recăștiga domnia cu ajutoare leșești și căzăcești, dar îl cuprînsu o boală de ochi, în urma căreia se retrase la Moscva unde și muri.

Astfel dară temerile mamei tale nu se împliniseră. Tu erai singurul vlăstar din sângele Mușeteștilor, care aveai drept la tronul Moldovei. Dar atunci abia erai de cincî ani, și eu jurasem să nu te mai aduc în Moldova nicî odată. Nu încercaî dară nici un pas, pentru a-ți recăștiga drepturile perdute.

Durerea de a vedea pe un străin pe tronul glorios al strămoșilor tîi era cu atât mai

mare, cu cât acel venetic era un tiran. Pentru a mă mîngăia, mă ocupaî de creșterea ta. Spiritul tîu deștept și bunele tale predispozițiuni mă convingeau tot mai mult, că tu moștenești calitățile doamnei Roxandra.

De aci încolo îți cunoști esistența, dar nu și ce suferiam gîndindu-mă, că țeara mea va fi lipsită de binefacerile domniei tale.

Astfel trecură anii. Din moldova sosiau nou-tăți tot mai triste. Buna domniă a lui Petru-vodă schiopul păru o recreare și vindecă încât va ranele țării; Dar în curînd sosi alt domn și-l alungă. Aceasta se întemplă de repeți ori, ear astfel de schimbări dese storceau țeara.

Cînd se afla Petru, supranumit cel milostiv, poate pentru a cincî oară, pe tronul Moldovei, Turcii deveniră obraznici, cerea dela țeară dări, pe care aceasta nu le putea plăti, ear vodă descurageat voi mai bine să părăsească tronul, decăt să-și despoaie poporul.

Atunci ajunse Aron-vodă pe scaunul Moldovei. Cruzimile acestuia, asupririle lui și ale lipitorilor lui aduseră miseria poporului la culme. Cu ce plăcere a-și fi părăsit atunci Constantinopole și ași fi venit să mă înțeleg cu vechii mei amici, pentru a scăpa țeara!

Intr'aceea cutrierînd odată stradele Constantinopolei, mă gîndiam chiar la nenorocirile patriei mele părăsite de Dumnezeu și de adevărații ei amici. Mă întrebam, că oare vieța unui tîner, fie ea cât de prețioasă, cumpanește cât fericirea patriei? Imi ziceam, că prezența

o politică externă bine precisată în scopul său de a servi poziției de mare putere continentală a Angliei. A fost un adevărat inflexibil și conștient susținător al ideii imperalismului englez.

Barbatul de stat, care și-a împlinit misiunea, lordul Salisbury astăzi a devenit „old man”. Două cuvinte sunt acestea, dar, o repetăm, destule ca să exprime sentimentele unei națiuni recunoscătoare.

Uneltirile evreiești.

„Kreuzzeitung”, cu data de 3 Iulie st. n., scrie următoarele:

Acum câte-va zile am arătat că în mișcarea revoluționară momentană din Rusia, tocmai evreii au avut un rol conducător. O foarte potrivită asemănare în această privință este atitudinea agitatorului evreu și scriitor Bernard Lazare. Sub masca de avocat al tuturor oprimaților, Lazare invită într-o scrisoare deschisă publicată în „l'Aurore”, pe evreii din România în care a cătorât „timp de patru zile” spre a studia chestiunea evrească, să se alieze cu țeranii români oprimați, spre a lupta, pe cale direct revoluționară, pentru drepturile lor...

Ce poate să se rețină din cele cuprinse în acea scrisoare, ne arată povestea catomnioasă cum-că ministerul de domenii ar fi împărțit în țeară o broșură, în care evreii sunt învinovați de crime înfloritoare, de omoruri de creștinii — fapte ce natural sunt cu totul născocite.

Dar d. Bernard Lazare n'are noroc nici cu afirmațiunile sale inexacte.

În scrisoarea sa el învinovățește guvernul că a trimis pe d. I. Kalinderu la Legățiunea franceză, ca prin ea să se îndemne cât mai repede plecarea a d-lui Lazare din București.

D. Kalinderu, administratorul Domeniului Coroanei, care și-a făcut deja un nume foarte cunoscut — de departe peste hotarele României, desminte categoric această afirmațiune. D. Kalinderu nu cunoaște pe Lazare și cu numitul domn n'a vorbit nici odată, nici în particular, nici la legățiunea franceză sau aiurea; toată afirmațiunea aceasta e luată din vînt.

Romanul unui domn Lazare va avea totuși și un al doilea capitol; se știe însă ce are să cuprindă.

Din străinătate.

Serviciul militar de două ani în Franța. Senatul francez a admis zilele trecute una din cele două condițiuni

fundamentale fără de care nu se poate concepe serviciul de două ani: suprimarea tuturor dispenselor.

De acum înainte discuțiunea acestui proiect se poate urma mai departe, și dacă Senatul va admite și diferitele mijloace prin care să se acopere deficitul de 50.000 de oameni creat prin proiect — mai cu seamă reangajarea a 7.000 sub-ofițeri mai mult decât maximumul fixat astăzi, a 10.000 caporalii sau brigadierii și a 7.000 soldați — s'ar putea zice în mod teoretic că chestiunea este rezolvată.

Pentru a se putea ajunge însă la acest rezultat, este nevoie de suprimarea radicală a oricărei dispense, fără excepțiune. Chiar redacțiunea paragrafului votat, prevede mai dinainte, respingerea oricărei amendament de detaliu care ar fi propus mai târziu.

Doctorii dela diferite facultăți, instructorii, lucrătorii de artă, vor face de acum înainte două ani de serviciu militar ca și susținătorii indispensabili de familie. Cel mult legea va acorda o toleranță în ce privește alegerea epocii de serviciu și pentru cei din urmă, se va admite ca absența lor să fie indemnizată printr-o sumă de bani.

Generalul André, ministru de război, a declarat că dacă se va vota vre-un amendament în ceea ce privește dispensele, guvernul nu va mai putea susține legea serviciului de două ani.

Tribunalul arbitral. Pentru prima oară clădirea destinată lucrărilor Curții de arbitragiu din Haga a servit la discuțiunile orate între părți, într-o cauză arbitrală. Ședințele au durat dela 27 Iulie până la 4 Iulie st. n.

Era vorba să se prezinte explicațiunile arbitralului, dl Asser, consilier de Stat al regatului Țărilor-de-Jos, de către delegații și experții Rusiei și Statelor-Unite ale Americii de Nord, care au recurs la arbitragiu pentru a regula un diferend în ce privește confiscarea de către încrușișătoarele ruse a unor corăbii americane ocupate cu pesenitul focilor într-o parte a mării făcând parte din apele rusești. Zeci de memorii au fost scrise și prezentate.

Arbitrul a cerut informațiuni complimentare. Delegatul american a fost dl Pearce; delegatul rus dl Komarov. Sentința arbitrală va fi dată mai târziu.

Omagii lui Krüger. Comitetele probiere din Paris vor oferi zilele acestea lui Krüger o medalie comemorativă.

Pe una din fațuri se află grava: a efgră și bustul venerabilului președinte, cu următoarea inscripțiune: „Președintele Krüger — Ut echi, Iulie 1902”.

Pe verso este gravată o figură alegorică reprezentând republica Transvaaliană, care cu un gest energetic, gonește un nor, ce are forma geografică a Angliei. D'asupra acestui compozit, un singur și elocuent cuvânt: *Liber*.

Polonii pentru naționalitatea lor. Am amintit că polonii din Posen au hotărât să absenteze dela festivitățile ce se vor da din prilegiul petrecerii împăratului în Posen. Această hotărâre membrii poloni ai dietei provinciale au publicat-o în formă de epistolă adresată președintelui dietei. E de următorul cuprins:

„Excelența! De oare ce se pare sigur, că pe timpul petrecerii aici a împăratului, membrii dietei încă vor fi părtași la fericirea de a saluta pe M. Sa împăratul și rege, pentru a nu cauza confuziuni nouă ținem de a noastră datorită să declarăm următoarele: Nouele dispoziții legislative puse în lucrare contra polonilor, cum și infruntările auzite din grațul M. Sale, ne-au întristat adânc; este deci peste putință să ne prezentăm cu față veselă preagrașosului împărat și rege al nostru. Dacă am fi acolo, prin tristețea noastră numai am strica dispoziția sărbătorească. De aceea suntem necesați să rugăm pe Excelența Ta, să justifice la locul preafalt absența noastră. Abstăgându de la dispozițiile acelea, care tind să impedeze fericirea noastră națională și materială pe pământul patriei, ba ce e mai mult: să facă din inimă copurilor noastre arenă de lupte politice și religioase, abstrăgându dela toate acestea noi vom să fim și pe mai departe supuși fielti M. Sale împăratului și rege. De oare-ce suntem în deplină conștiință că nu am păcătuit nici contra statului, nici contra persoanei M. Sale Domnitorului; de oare-ce respingem cu indignare, ca pe o calumnie fără temei, intenția atribuită nouă de a eși din legăturile monarhiei ori a schimbării stăreii ei: avem încredere în atotputernicia Celui-Ce dirigerează destinele omenești și în așerimea de a vedea clar lucrurile a preagrașosului nostru Stăpân, de multe-ori esperiată, și rezoluți așteptăm ceasul în care se va spulbera din jurul nostru n-gura artificială și înaintea ochilor împăratului și rege va străluci curățenia gândirii noastre de supuși și cetățeni ai statului. Numai atunci vom fi în acea dorită situație, ca — fielti bisericii noastre și fielti naționalității noastre, la care vom ținea morțuș până la ultima răsuflare — nu numai cu credință dar și cu sinceră bucurie și recunoștință să ne închinăm preagrașosului nostru Domnitoriu, împăratului, lucrând în pace și reciprocă stimă cu concetățenii nostri germani la consolidarea internă a statului”.

Ce deamă declarație! Și ce mult putem să învățăm din ea chiar și noi!

Ședințele secțiunilor literare-științifice ale Asociațiunii în Sibiu.

— Raport special. —

Duminecă la 9 ore din dimineață s'a început ultima liturgie în biserica catedrală a metropoliei răsăritene din Sibiu. La actul acesta au luat parte cei mai mulți membri din secțiunile literare și științifice ale Asociațiunii. Un aer posomort a cuprins sufletele celor de față și gândurile oamenilor vrând nevrând au trebuit să se cufunde în vremile trecute, când românii erau siliți să-și ascundă din fața lumii căsuțele, în care să rugau lui Dumnezeu. Se vede însă, că rugămintele lor au isvorit din inimă curate, căci Domnul le-a ascultat și azi eată peste câte-va zile să vor dărma casele din giurul bisericii din Sibiu, să va dărma și biserica aceasta și în mijlocul Sibiuului să va înălța splendidul nou Sion, cu două turnuri puternice, care vor stăpâni orizontul orașului vestind, că trăesc, să sporesc, să întăresc Românii, de o sută de ori să le vrea dușmanii moartea.

Noul calugăr, cuviosul Miron, a vestit la ocaziunea aceasta cuvântul lui Dumnezeu. Cari l'au ascultat, zic, că vorbește prea lat, obositor pentru temperamentul românesc. De altfel Cuviosul e fericit, căci vezi, singurul merit de a să fi făcut calugăr a și inspirat inimile poezilor nostri și „Telegraful Român” a înveselit pe cetitorii săi cu „Oda la cuviosul Miron”.

Imprăjurările acestea au împedat secțiunile a ținea ședințe înainte de amezii. După biserica însă, o parte din literații adunați la Sibiu s'au adunat totuși în localitățile Asociațiunii și la rugarea dlui Iosif Vulcan au discutat afacerile societății pentru crearea unui fond de teatru român. Comitetele acestor societăți a primit îndrumarea să prezenteze proximei adunări *statutele nouă*, cari să facă posibilă înființarea teatrului român, s'au cel puțin lucrările începătoare pentru acel teatru. Comitetele însă are rezerve, îngrijiri. I-e frică să inițieze schimbarea statutelor și astfel a cerut păreri luminilor noastre. Membrii din Brașov ai comitetului erau de părere, ca să nu se schimbe statutele, ci statutelor de acum să li-se dea din partea societății o explicare, ca lucrările începătoare pentru înființarea teatrului român să se poată săvârși sub umbra statutelor de acum. Cei mai mulți sprijinesc păreriile acestora, dar' în fine timpul era prea înaintat și discuția a trebuit să fie amânată.

La orele 3 după amezii înșfârșit s'a adunat ședința plenară a secțiunilor lite-

noastră în Iași, chiar cu sacrificiul vieții noastre, ar fi înaintat trebile țării.

Atunci auzii o voce, care striga:

— „Stroe, prietinel meu! oare să mă înșele ochii mei, sau ești tu?”

Nu puteam nega. De altcum iubirea amicului meu mă trada. Într'un moment mă arunca la pieptul tovarășului de copilărie, a vornicului Paos.

Ce se petrecu între noi, va rămânea necunoscut. Destul, că peste câte-va zile plecaram cu toții la Iași, unde organizaram conspirațiunea în contra lui vodă. Ție-ți rămaseră necunoscute scopurile noastre, pentru că voiam să-mi împlinesc jurământul, cel puțin într'atât, ca să te țin departe de pericole. Dumnezeu m'a pedepsit întocmind lucrurile altfel. El n'a luat în considerare, că jurământul mi-l'am călcat pentru binele patriei.

Acum, eată-te pornit pe calea prăpăstioasă a Domniei. — Dacă însă a mai rămas vre-o influență a bătrânului Stroe asupra fostului său copil adoptiv, te rog în numele mamei tale, re-trage-te dintr'o luptă, care te poate nimici. Nu încerca bătrânele mele zile cu blestemul unei mame, care mă privește din ceruri. Lasă gloria, lasă domnia, pleacă departe de aci și lasă-ne pe noi să ne repunem capetele sub paloșul căleului!

— „Destul, Stroe, destul”, zise Petru cu vioiciune, „ceea ce s'a făcut nu se mai poate

schimba. De ar fi să reîncep tot așa ași lucra. Acum știu, cine sunt, și onoarea numelui meu, fericirea țării strămoșilor mei, imi cere sacrificiul vieții!”

Stroe pleca capul cu întristare, fiind-că simția rezoluțiunea neclintită în acest suflet tinăr și curajos.

— „Cel puțin, spune-mi, copile”, zise el, „ce vrei să faci și de cine ești ajutat?”

Petru se gândi un moment, apoi spuse tot ce i-se întâmplase de când se afla în Iași. Cum a întâlnit pe Maria, cum a început să o iubească, cum s'a hotărât să răsbune moartea tatălui și soțului ei și prin ce mijloace.

Stroe clătina din cap cu întristare și zise:

— „Nu te încrede în Orcheeni și Soroceni ei sunt schimbăcioși. Astăzi sunt puținii adevărați patrioți. Chiar pârcașul Orcheianul nu mi-se pare atât de incoruptibil, precât crezi.”

— „Maria are toată încrederea în el, și inelul ei este un talisman, care nu ne poate înșela. De seară voi pleca, ear' tu, bunul meu Stroe, rămâi aci, veghiază asupra Mariei, și înștiințează-mă, dacă vre-un pericol o amenință.”

Bătrânul Stroe trebui să se supună voințelor lui Petru, căci acestuia nu-i prea plăcea să fie contrariat. Cu deosebire acum îl împingea un amor, care era mai tot așa de puternic ca iubirea patriei. Amândouă aceste sentimente se împreunaseră pentru a urmări același scop, ruina lui Aron-vodă.

IV.

Trădare.

Pe când se petreceau acestea în odaia lui Petru, o scenă cu totul diferită se desfășura într'un loc retras, foarte apropiat de căsuța mizerabilă, care ascundea suteranele conjuraților. Două oameni învăliși în costume de conspiratori vorbiau încet, ca și când s'ar fi temut, ca nu cumva vântul de spre ziuă să ducă departe cuvintele pronunțate.

— „Cine dracu ne-a adus înainte și pe acest aventurier”, zicea unul din ei, legat la trup, dar mai subțirel decât celalalt și mai tinăr la voce. „Lucrurile mergeau atât de bine, când acel nemernic ne ieși înainte. Nu era bine să-i înfigem junghiurile în coaste? Cel puțin n'ar mai fi pus pedeci unei întreprinderi plănuite cu atâta necaz.”

— „Lucrul e într'adevăr cam prost, bunul meu stăpân”, zise celalalt cu voce de contrabas. „Ai auzit, cu ce siguranță vorbea el de Orcheeni și Soroceni? Să fiă oare pârcașul un trădător?”

— „Trădător, netrădător, deoarece-ce boerii au recunoscut de domn pe acest nemernic, el va rămânea biruitor.”

— „Ha! ha! ha! rise contrabasul cu un sgomot, care ar fi deșteptat pe un surd adurmit.”

— „Taci, fiu al satanei!” observă repede celalalt, stringându-l țepăn de braț. „Trompeta ta de Iericho ne poate aduce supărări.”

(Va urma.)

rare-științifice. Pr ședintele dr. Alexandru Mocșoryi prin o cuvântare cam palidă deschide ședința, ear' secretariul general, dl dr. Cornel Diaconovich citește raportul seu despre activitatea secțiunilor în anul 1901/2. E puțină, e slabă, e fără valoare remarcabilă această activitate și într' adăvăr să pare, că toată instituțiunea aceasta este un nat fără putere de viață. Dar' în sfârșit o să mai cheltuim câte-va mil de coroane, ca se ne convingem, că am apucat o cale greșită. Experiența este școala cea mai scumpă.

Cea dintâiu preocupare a ședinței plene a fost să aleagă noui membri ordinari în locurile vacante. S'au ales în secțiunea științifică *Ambrose Cheșian*, profesor în B.aj și *Aurel Ciortea*, profesor de fizică și matematică în Brașov. În secțiunea economică a fost ales dr. *Cornel Diaconovich* și *Romul Simion*, amândoi din Sibiu. În secțiunea științifică — bine înțeles — bătrânul savant *Porcius* și *Dr. Barcianu* ne-au tractat cu refus, cel din urmă n' a primit alegerea sa, cel dintâiu a abzis acum. În secțiunea economică tot așa, Comșa a refuzat alegerea, Lebu a abzis.

Tot cu ocaziunea aceasta s'au ales membrii corespondenți ai secțiunilor. În secțiunea literară: *Nicolae Sulică*, *Dr. Sextil Pușcariu*, *Enea Hodoș* și *Valeriu Braniceș*; în secțiunea istorică: *Dr. Ioan Mihăi*, *Silvestru Moldovan* și *Nicolae Togan*; în secțiunea științifică: *Dr. Ioan Radu (Brad)*, *Victor Borlan* (prof. în Beiuș); în secțiunea școlară: *Dumitru Lăpădat (Seliște)* și *Dumitru Mosora*; în secțiunea economică: *Nicolae Petra-Petrescu (Brașov)*, *Ioan de Preda* și *Dr. N. Vecerde* (Sibiu).

După șevirșirea acestor alegeri, cari de bună seamă vor interesa colosal lumea românească, ședința plenară s' a apucat de știință și literatură. Referențial secțiunii literare, profesorul brașovean *Dr. Iosif Blaga* a citit raportul seu despre activitatea secțiunii literare și apoi s' a început o largă și foarte interesantă discuțiune în chestiunea ortografiei. Toată discuțiunea aceasta însă a dovedit mai presus de toate, că noi cu toții ținem cu tărie de f-r la unitatea culturală a tuturor Românilor și recunoaștem de unic for competent în afaceri de limbă pentru noi *Academia Română* din București. În consecință la propunerea combinată a d-lor *Viciu* și *V. Gođiș*, amendată prin președintele *Dr. Mocșoryi*, s' a decis, ca secțiunea literară să compună o adresă către *Academia Română*, în care să arate necesitatea revenirii asupra ortografiei limbii românești îndreptând, clarificând și augmentând cele de lipsă. Cu ocaziunea acestei interesante discuțiuni cei doi academicieni ai noștri d-nii *Dr. Atanasie Marienescu* și *Iosif Vulcan* ne-au desvâlit lucruri prea interesante despre vșurința, ce caracterizează lucrările Academiei dela București și în contra tuturor susțineau, că noi să facem înși-ne regulile nouă ortografice, căci dela *Academia* nu putem aștepta lucrarea aceasta, fiind-că domni nemuritori din București habar n' au de durerile noastre ortografice. Cu deosebire dl *Marienescu* era grozav de supărat pe bucureșteni. Dar' în urmă, picanterile savante — de altă-dată.

Pentru popularizarea și unificarea ortografiei stabilite de *Academia*, ședința plenară a secțiunilor a luat următoarele hotărâri: 1. Comitetul central al Asociațiunii să dispună tipărirea regulilor ortografice stabilite de *Academia Română*. — 2. Broșura aceasta să se trimită dimpreună cu „*Transilvania*” fiecărui membru al Asociațiunii. — 3. Să se publice în „*Transilvania*” un apel către toți autorii și cărturarilor români, rugându-i să întrebunțeze, cu toate ocaziunile, numai ortografia stabilită de Asociațiune. — 4. Să se trimită adrese speciale tuturor consistoarelor bisericesti, direcțiunilor, gimnaziilor și școalelor civile românești, precum și ale institutelor teologice și pedagogice, tipografiilor române editoare, redacțiunilor române de ziare și reviste, cu rugarea, să între-

bunțeze numai ortografia aceasta. — 5. Asociațiunea însăși să introducă în toate publicațiunile sale ortografia aceasta.

Acestea hotărâri s' au luat însă nu Duminecă, căci atunci discuțiunea asupra principiilor generale a durat până la orele 7 din seară și nu s' a putut ajunge la terminarea afacerii. Azi Luni ședința s' a deschis la orele 9 1/2 și s' a pus la ordinea zilei adnotarea regulilor ortografice din partea secțiunilor literare ale Asociațiunii. O discuțiune largă se începe asupra notelor propuse de secțiunea literară și din nou m' am întărit în convingerea, că precum Boemul se naște musicant, astfel, mamele române nasc numai filologi. Propun *Arađanilor*, ca părintele *Hamsea* pentru pocăință să fie osândit a asculta trei ani deardind discuțiunea Academiei Sibiene asupra ortografiei românești.

Discuțiunea ortografică urmează și acum la orele 11 1/2 înainte, sfârșitul nu se poate prevedea și astfel încheiu deocamdată raportul. De voiu trăi până la terminarea discuțiunii, îl voi continua.

Osândă.

Am presimțirea, că osândă fariseilor vicleni ale căror patimi sunt legea lor imi va fi răsplăta. De dragul bisericii nu-și vor trage seama nief fariseii de azi, cari „inghis camila și sîrbească țînțarul”, ei vor căuta cu spintiseria proprie lor după „legea noastră”, după care el trebuie să moară...

Așa scriam în cartea mea „*Almanahul stului Nicolae*”, a cărei primă broșură a văzut lumina zilei Marți, la 18 Iunie a. c., ear Jot, la 20 Iunie c., adică după interval de o singură zi a urmat osândă, care numai de aceea și numai într' atîta se deosebește de crucea Mântuitorului, de rugul savanților din eval mediu — și de furcile aplicate patricizilor și tăciunilor din ziua de azi, într' căt toate aceste nu mi-s' au putut aplica, fiindcă nu au stat la dispoziția puternicilor lătrioai dela Sibiu.

Eată sentența:

„*N. Mănegușiu este destituit pentru totdeauna din postul de paroch și protopresbiter, este lipsit pentru totdeauna de caracterul preotesc, lipsit de dreptul de pensiune, lipsit pentru totdeauna de dreptul de a mai putea purta oficiu bi ericesc sau școlar — și lipsit pentru totdeauna de toate drepturile unui membru al bisericii*” ...pe scurs: Nu numai crucificat, ci anatemișat și escuminat în toată forma.

Nu am apelat și nu voiu apela în contra acestor ne mai avzite fărâdelg: — și de clar să batorește, că nu cer mila nimănui pentru mine. Sătul sunt eu și prea amărit de corupțiunea, ale cărei zilnice lovituri 26 de ani le-am suportat cu amar.

Mi-am făcut însă și de astă-dată datorița de fiu mult mai credincios și mai cinșit al bisericii, de cum sunt cei ce m' au „*comunicat*” dintr' inșă, — și am protestat în fața forului suprem executiv al bisericii (Cons. mitrop.)

Imi reținoesc acest protest aici în fața opiniei publice române și accentuez, că nu cuprinsul cărții mele, ci nelegiuiri ca „*sentința (?)*” aceasta, care este cea mai etasica confirmare de corupția și destrămarea domnitoare în archidieceză; numai aceste, zic, pot face stricăciune bisericii, dacă se lasă să dăinuieșă.

În numele bisericii, al cărei apărător am fost cu fapta și cu cuvântul și în baza legel, a cărei stăpânire totdeauna am reclamat-o, protestez sus și tare contra infamiei nelegiuite.

În așa zisa „*motivare*” a ei, consistorul din Sibiu imi face mai întâiu unele imputări pentru vorbe ascușite, ce le-as fi folosit în oficiul intern prin ani 1891—1897 și pentru o publicațiune tot din anul 1897, — apoi vine ad rem și — reproducend pe mai multe pğini citate din cartea mea, zice că „prin publicația aceasta am rupt însumt toate legăturile dintre mine și biserica” — de aceea trebuie să fu destituit anatemișat și escuminat.

Să nu mai perdem vorba cu „*vorbele ascușite*” ale caiafelor din Sibiu, care vorbe dacă ar fi chiar adevărate și dovedite, cum de fapt nu sunt și dacă nu ar fi prescise de mult, cum de fapt sunt, totuși vorbe fiind, nu pot motiva o sentință mai mult decât barbară, ci să rămânem pe lângă singurul motiv al netaipomenitului fărâdeleg: *Apariția cărții*.

Consta ez din parte mi, că nu numai acum, când în timp de 24 ore nu era po-

sibil, ci nief când sub decursul serviciului meu de 26 ani nu s' a făcut asupra-mi nief o cercetare.

Și când fără cercetare, fără ascultarea inculpatului și fără pertractare nief tălharit nu se judecă, va vedea ori-cine, că ori ce ar cuprinde cartea mea, noua fărâdelega a celor din Sibiu confirmă tot ce s' ar fi zis înainte și pune o rușinoasă cunună ne mai pomenitului destrăbălăi pe care tocmai o combatăsem prin publicația aceasta.

Dar eu, precum în carte așa și aici, protestez sus și tare contra supoziției ipocrite, că aș fi atacat oare-cândva „*inșăși biserica mea*”, pe care o am iubit, pentru care am murit mai mult decât toate caiafele din Sibiu și pentru care în fine m' am jertfit.

Și decumva s' ar face oare-care stricăciune bisericii atunci nu eu, ci faptele celor dela cărmă, fapte, pe cât de detasabile pe atât de perfect documentate — li vor strica.

Între aceste fapte fărâdeleșea din urmă, *criminala sentință*, acest act de rășebunare rancuroasă, acest mișeles abuz de putere, această fărâșă bruscare de drept și lege e atât de nevalificabilă și neșuferibilă, încât într' adăvăr poate să aducă daună bisericii.

Budapesta, 15 Iulie 1902.

N. Mănegușiu.

NOUTĂȚI.

ARAD, 16 Iulie n. 1902.

„*S' a stins vieța falniciei Veneției*”. Veneția, cetatea lăgunelor a suferit o mare stricăciune în frumșeță: turnul de San-Marco numit Campanill zidirea cea mai monumentală și caracteristică din Veneția, turnul cântat atât de duios în clasicul sonet al lui *Rminescu*, alaltăeri înainte de amiază la 10 ore, s' a prăbușit.

În căderea sa, a pricinuit și alte pagube neprețuite: a sfărșmat palatul bibliotecii și a nimicit un cap d-operă a artelor medievale: *Lodgetta San-Savino*.

Campanille este așezat tocmai în centrul Veneției pe piața San-Marco, vi-ă vis de vestita basilică. Un monument foarte original al vechii arhitecturi creștine este acesta, ca și care numai două mai există: cel din *Firenza* și cel din *Pisa*. Cine a cercetat Veneția n' a putut întrelăsa să nu se sue în acest turn. Ajuns în vârful lui, nimenia n' a regretat osteneala, căci ochiului i-se deschide aci o panoramă fără păreche. Când marele *Napoleon* a cucerit Veneția, a urcat și el turnul — călare. Trebuea el doar să se deosebească în toate de muritorii de rind.

Sub ropotul copitelor cailor însă nu s' a prăbușit minunea Veneției, turnul colos și sur, dar n' a putut rezista puterii distrugătoare a vremii...

S' a prăbușit Toate le-a văzut. A văzut întinderea superbă a mărilor, a văzut tainele dulci a îndragostiților. A văzut răsboalele crunte ale patriocienilor și acum, că nimic nou nu s' a mai întemplat în jurul lui, i-s' a urlit de lungă vreme și 'și a săpat singur mormântul. Chiar și moartea i-a fost, duioasă ca un cântec de gondolă: a întristat inimile dar nu a pricinuit nief o nefericire.

Mormântul lui *Leopardi*. Aniversarea de 100 ani de la nașterea poetului *Leopardi* a fost sărbătată acum 4 ani de întreaga Italie, dar consiliul orașului Neapol numai acum 'și-a plătit partea sa de recunoștință față de poetul lacrimilor și al suspinelor. Marele poet e înmormântat în biserica *San-Vitale* din *Piedigrotta*, care până-aci era mai mult ruină decât biserica. Consiliul orașului Neapol a restaurat acum tinda bisericii și astfel biserica cu mormântul lui *Leopardi* va fi din nou sfințită. Mormântul lui *Leopardi* este din marmoră foarte frumoasă albă.

E interesant cum a ajuns cadavrul lui *Leopardi* în acest loc sărăcăcesc, unde nimenia n' ar crede, s' ar afla osemintele unui dintre cei mai geniali poeți ai Italiei. *Leopardi* a murit în coleră în Neapol la

15 Iunie 1839. Un prietin foarte bun al poetului, *Ranieri*, temându-se că cadavrul să nu se înmormenteze în mormânt comun cu ceilalți murti de coleră, noaptea nestiind nimenia, a transportat cadavrul din Neapol la *Piedigrotta*, la săpat în curtea bisericii de acolo și numai după o săptămână comunicase lucrul acesta publicului din Neapol, care nief aceea nu știuse, că *Leopardi* murise.

A murit tînăr, frânt fisicește, încungiurat de cele mai multe simpatii la cari poate s' ajunge o ființă, ce toate le neagă și spiritul genial ce prăbușește toate visele omenirii, pștruns cu desvășire de durerea lumii, arătând nimicnicia vieții în toate culorile ei.

„*Riunione Adriatica di Sicurtă*” ces. reg. privil. din *Triest*. În adunarea sa generală (a 63 a dela existența societății) s' a dat cetrea raportului despre șociișia din anul 1901 de gestiune.

În șociișia asigurării de vieță au fost înaintate 7894 oferte de 45 575 038 capital de 40,043 223 coroane față de 35 431 510 cor. suma de asigurare în anul trecut. Șociișia asigurării s' a cifrat la încheșarea anulului cu suma de 237 1/2 milioane coroane capital și coroane 612 744 rente și dovedeșă un spor curat de 16,955 764 cor. Venitul premiilor în asigurări asupra vieții au ajuns cifra de 10,031 421 cor. șolvit au fost pentru casuri de moarte și accidente 4,882 299 cor. rămânând în rezervă suma de 790.113 cor. pentru casuri neresolvate. Reserșa de premii subsidiară creată în anii trecuți care ajunge cifra de 600 000 cor. a fost urcată la cifra de 1,100.000 cor. Cu această sumă rezervele de premii în secțiunea asigurării de vieță cu finea anului 1901 a fost de 63 573 742 70. cor. Încașșările în branșa asigurării în contra elementelor (foc și transport) au ajuns la cifra de 19,391.318 coroane ear pentru reasigurări s' au plătit 8 821.148 cor. Sumele de desdăunare detragend pe cele reasigurate au fost 6 639.173 cor. pe când pentru casuri de daune neresolvate s' a rezervat 1,210.256 cor. Reserșa premiilor în amândouă ramurile e de cor. 11 273 150. Afacerea asigurării contra focului 'și-a păstrat și în anii trecuți caracterul trebuincios în lipsuri și dacă produsul general a putut arăta rezultate mulțumitoare, e a se atribui mersului favorabil al asigurării pe vieță și cășșigurilor de rezerve a căror venite s' au urcat la sume considerabile. După dotarea premiilor subsidiare în rezerve pentru șcala de procente cu cor. 500 000 mai rămâne după detragerea șaldului transpus din anii precedenți per cor. 12.476 62 un cășșig de cor. 1.046 140 88. Din această sumă s' au dotat fondul de rezervă disponibil al asigurării pe vieță cu 72.984.20 cor. și rezerva disponibilă a bilanșului general cu 100 000 cor. prin ce, cel dintâiu au atins cifra de cor. 720.000, al doilea de 1.000.000. Dividendă s' a dat ea și anul trecut 160 cor. par acție. Reserșele societății ating o sumă rotundă de cor. 73 milioane și anume cuprind rezervele de premii (pe șociișia proprie. dară detragerea reasigurării) coroane 63.989 650, rezerva de premii disponibilă pentru reducerea etalonului cor 1.000 000 rezervele de cășșig cor. 6 674 983, și rezervele pentru fluctuațiunile de curs cor. 1.628 537.

ULTIME ȘTIRI.

Regele Italiei în Rusia.

Krasnoje-Selo, 15 Iulie. Țarul *Nicolae* și regele *Victor Emanuel* împreună cu țarevna *Alexandra Feodorovna* și cu veduva *Maria Feodorovna* a sosit eri aici. În gara decorată foarte luxos, o companie de gardiști au făcut onorurile. Domnitorii trecend în fața companiei, au fost primiți de deputațiunile locale, și li-s' a oferit pâne și sare. Dup' aceea a urmat revista trupelor. Țarevnele au luat loc în trăsuri ear țarul și regele li-a urmat călare însoțiți de o număr-oasă asistență. Trupele au salutut cu entusiaste strigăte de „ura” șosirea *Augustilor* oaspeți. S' a făcut apoi defilarea în fața Domnitorilor. Era un tablou strălucit care numai la urmă a fost stricat puțin, de ploaia ce începuse.

Seara s' a dat în teatru reprezentație de gală.

Red. respons. *Ioan Russu Șirianu*. Editor *Aurel Popovici Barcianu*.

